

Handlingsprogram för att skydda frilansars upphovsrätt

Programmet bygger på delat ansvar mellan:

1. Journalistförbundets kansli och
2. Frilans Riks Upphovsrättsnätverk, bestående av frilansfackligt aktiva.

Journalistförbundet fortsätter att driva rättsprocesser som är principiellt viktiga för frilansmarknaden, men upphovsrättsarbetet måste bli mer förutseende. Organiserat frilansfackligt arbete kan bidra till att vi kan :

- Jobba förebyggande
- Jobba mot bättre kollektiva frilansavtal (obs: ej kollektivavtal)
- Sprida erfarenheter och kunskaper
- Fördela arbetsbördan

Ansvarsfördelning

Enskild medlem

- Larmar vid nya fulavtal
- Skickar avtal (kopia) till fulavtal@frilansriks.org eller per post till förbundskansliet.
- Ingår i nätverk med andra frilansar, även i "fredstid"

Frilansklubben

- Utser 1-2 upphovsrättsansvariga styrelsemedlemmar, som ingår i Frilans Riks Upphovsrättsnätverk.
- Utbildar och informerar sina medlemmar om upphovsrätt: Till exempel genom att:
skicka välkomstbrev till nya medlemmar och förklarar konsekvenserna av att underteckna avtal som tar över hela upphovsrätten. (Mall till sådant brev fås från Frilans Riks)
- Ordnar kurs/lunch/frukost om upphovsrätt och avtalsskrivning.
- Har tydlig information på klubbens hemsida om vart medlemmen ska vända sig/bete sig vid ett nytt fulavtal.

- Informerar om hur man nätverkar, hur man startar e-postnätverk.
- Informerar icke-medlemmar om upphovsrätt och vad klubben gör, i samband med rekrytering.
- Håller kontakt med arbetsplatsklubbar.

Frilans Riks

- Utser minst en upphovsrättsansvarig, som är ansvarig för Upphovsrättsnätverket.
- Startar och underhåller en e-postlista för upphovsrättsansvariga i frilansklubbarna.
- Ansvarar för adressen fulavtal@frilansriks.org. Ser till att mejl som kommer dit besvaras inom ett dygn. (lämpligen med autosvar).
- Arkiverar avtal som kommer in, i syfte att överblicka upphovsrättsläget på frilansmarknaden.
- Fortsätter fylla i sammanställningen av avtal som redan finns påbörjad på frilanssvar.wetpaint.com
- Gör regelbundna utskick på FF-listan för frilansfackliga om vad som händer på upphovsrättsfronten.
- Samverkar med förbundskansliet om att ta fram ett brev som frilansklubbarna kan skicka till sina medlemmar om hur förbundet kan hjälpa medlemmar med upphovsrätt och förhandling.

Förbundsstyrelsen/kansliet

- Arbetar för kollektiva överenskommelser om upphovsrätt, som kan förbättra frilansjournalisternas ställning och underlätta för frilansköparna.
- Stödjer Frilans Riks Upphovsrättsnätverk.
- Utbildar Frilans Riks Upphovsrättsnätverk.
- Bidrar med förhandlingshjälp i de fall som ett frilansnätverk behöver det.
- Moderniserar hanteringen av frilansavtal så att de går att använda direkt i e-post.
- Informerar frilansmedlemmar om att redaktionsrutor inte gäller som avtal.
- Samarbetar om upphovsrätt med andra organisationer.
- Uppmanar alla arbetsplatsklubbar att utse frilansombud
- Tar reda på vilka som håller i frilanskurser på journalistutbildningarna, skickar material om frilansars upphovsrätt alternativt erbjuder kurs i samma ämne.
- Uppdaterar förhandlingsjouren och Servicebolaget på hur upphovsrättsarbetet ska bedrivas.

Arbetsplatsklubbarna

- Kan hjälpa till att hitta frilansar till nätverk.
- Kan hjälpa till att stödja ett frilansnätverk, vara länken mellan oetablerade frilansar och frilansklubben

Arbetsgång

Erfarenheten visar att när frilansar ignorerar upphovsrättsavtal som uppdragsgivare skickar ut, så leder det till att medieföretaget agerar som om avtalet var underskrivet. Sticka-huvudet-i-sanden-metoden fungerar bara i de fall då frilansen går till domstol. För att undvika att frilansar i praktiken blir av med sina uppdragsgivare kommer vi att försöka jobba med kollektiv förhandling istället.

Det skulle kunna fungera så här när ett medieföretag skickar fulavtal till sina medarbetare:

1. Frilansen mejlar info och/eller själva avtalet till fulavtal@frilansriks.org
2. Frilansen får ett autosvar som säger:
 - att mer information finns bakom inloggningen på sjf.se,
 - att frilansen ska dokumentera sin kontakt med medieföretaget,
 - att han/hon ska skicka telefonnummer så tar vi kontakt inom kort.
3. Frilans Riks Upphovsrättsnätverk tar emot mejlet. Avgör inom sig vem som har tid och möjlighet att bli kontaktperson för de frilansar som fått avtalet.
4. Kontaktpersonen blir spindeln i nätet som koordinerar insatser och information från de drabbade frilansarna, arbetsplatsklubben, förbundet, frilansklubben och Frilans Riks. Kontaktpersonen får förstås stöd/glada tillrop från upphovsrätts-nätverket.
5. Den drabbade frilansen (eventuellt med stöd av arbetsplatsklubben) får hjälpa oss att samla ihop frilansar som vi lägger till på en e-post-lista.
6. På e-listan inbjuder vi till att frilansarna diskuterar sig fram till en eventuell gemensam ståndpunkt. Vi informerar också om hur individuell förhandling, med stöd i kollektivet kan ge en bättre position som kan leda till bättre överenskommelser.
7. Kontaktpersonen informerar om vad förbundet kan erbjuda i form av förhandlingshjälp.
8. Frilansarna förhandlar individuellt, men med stöd i kollektivet och kan förhoppningsvis nå en bättre överenskommelse än vid helt individuell förhandling.

Handlingsprogrammet har utarbetats av förtroendevalda i frilansklubbarna och Frilans Riks och godkänts av förbundsstyrelsen 2009-05-14.